

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

Om den svenska pappers-, massa- och sågverksindustrin
Mars 2012

Kvartalsrapporten – Så går det för skogsindustrin

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Kvartalsrapporten kommer ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns även på: www.skogsindustrierna.org/Sa_gar_det_for_skogsindustrin

Sammanfattning

År 2011

- Negativ utveckling 2011, särskilt andra halvåret.
- Konjunkturavmattning och ekonomisk oro medförde svagare efterfrågan och stor osäkerhet på marknaden, särskilt andra halvåret.
- Produktionen av sågade trävaror, massa och papper minskade 2011, efter successiv inbromsning.
- Produktionsinskränkningar genomfördes inom sågverks-, massa- och pappersindustrin för att balansera utbud och efterfrågan.
- Exportvärdet för skogsindustriprodukter sjönk kraftigt fjärde kvartalet 2011, och för helåret blev exportvärdet en procent lägre.
- Exportvärdet för papper ökade medan det gick tillbaka för sågade trävaror och för massa under 2011.
- Omfattande aviseringar om personalneddragningar, särskilt i sågverksindustrin, främst till följd av bristande lönsamhet.
- Nedläggningar av sågverk ökade 2011.

Sågade trävaror

- Produktionen en procent lägre 2011.
- Exporten bromsade in men ändå exportökning 2011.
- Fortsatta prisnedgångar på färdigprodukter.

Papper & Massa

- Produktionen och exporten av massa och papper i Sverige minskade 2011.
- Bedömd marginell ökning 2011 av den globala pappersproduktionen tack vare Kina.
- Fortsatt svag efterfrågan på papper och massa i Europa.
- Sveriges pappersexport till EU minskade, men ökade till bland annat Kina och Japan.
- Blandad prisbild på papper.

Hittills år 2012

- Läget är fortsatt osäkert, men det finns ljuspunkter:
  - Förtroendedikatorn (enligt Konjunkturinstitutet) har stigit för alla tre grenarna av skogsindustrin.
  - Marknaderna för massa och sågade trävaror mera balanserade, men balansen är bräcklig.
  - Prissänkningar på massa har hejdats.
  - Vissa prishöjningar har genomförts på sågade trävaror och på massa.
  - Stabilisering i orderingång för vissa papperskvaliteter inom både grafiskt papper och förpackningsområdet har rapporterats.
  - Ökad export av massa och papper i januari.

Fokus på: Bioenergi

Innehållsförteckning

- Sågade trävaror, s. 2
- Massa, s. 5
- Paper, s. 7
- Råvara: Sveriges export och import av sågtimmer och massaved, s. 10
- Sysselsättning, s. 11
- Exportvärde, s. 12
- I Fokus, s. 13

Alla jämförelser avser samma period föregående år om inte annat anges.

Sågade trävaror

- Produktionen en procent lägre 2011.
- Produktionsinskränkningar genomförs för att balansera marknaden.
- Exporten bromsade in men gav ändå exportökning 2011.
- Några ljuspunkter finns i inledningen av 2012.

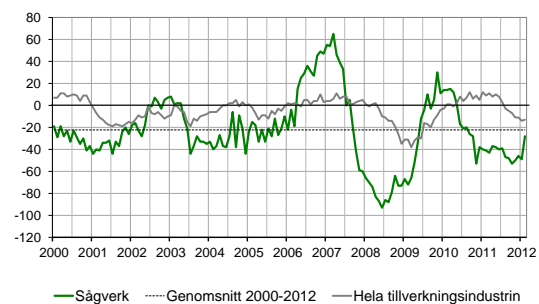
Konjunkturavmattningen och den ekonomiska osäkerheten försvagade efterfrågan på sågade trävaror under 2011. Skuldskrisen i vissa euroländer hade fortsatt dämpande effekt på byggandet, som är en stark drivkraft för trävaror. Höga timmerpriser och sjunkande färdigvarupriser medförde att sågverkens marginaler försvagades och många sågverk gjorde förlust. Mellan 2010 och 2011 förstärktes genomsnittligt den svenska kronan mot alla för sågverken viktiga valutor vilket påverkade de svenska sågverkens konkurrenskraft negativt. Valutan uppvisade inte något entydigt mönster under årets lopp.

Mot slutet av året genomförde många sågverk produktionsinskränkningar för att balansera utbud och efterfrågan och förhindra lageruppbyggnad, och beredskap finns för ytterligare sådan marknadsanpassning.

De första månaderna 2012 finns ljuspunkter, särskilt mot bakgrund av den mycket svåra avslutningen på 2011. Det noteras en bättre men fortsatt bräcklig balans mellan utbud och

efterfrågan, vissa prishöjningar har kunnat genomföras i Europa, i USA noteras ökat byggande om än på fortsatt låga nivåer. USA är generellt inte en stor marknad för svensk sågverksexport men aktiviteten på trävarumarknaden i USA har stor betydelse för världsmarknaden.

Förtroendeindikatorn samt genomsnitt "Sågverk och träimpregneringsindustri" 2000–februari 2012

Källa: Konjunkturinstitutet

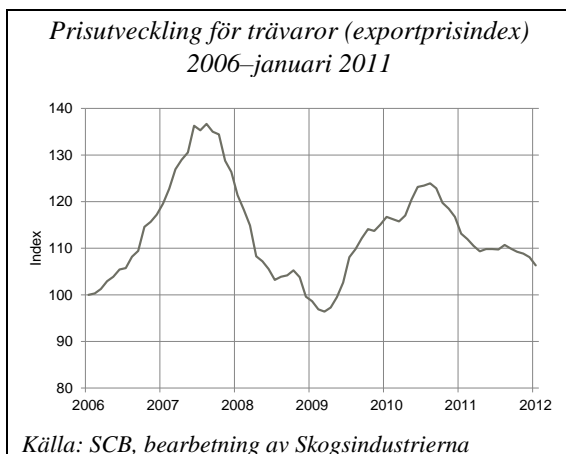
De något positivare signalerna bekräftas i Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för sågverk (Konjunkturinstitutets barometerenkät februari 2012) som tog ett stort steg upp i februari, efter att ha legat på en nedpressad nivå sedan tredje kvartalet 2011. Indikatorn närmade sig därmed sitt långsiktiga genomsnitt, men ligger under tillverkningsindustrin totalt. Indikatorn tyder på en förbättring den närmaste tiden i utvecklingen för sågverken. Trots förbättrad

orderingång anser en tredjedel av sågverken att orderstocken är för liten. Hälften förväntar sig förbättrade priser på exportmarknaden.

Exportpriset omräknat i svenska kronor fortsatte sjunka 2011

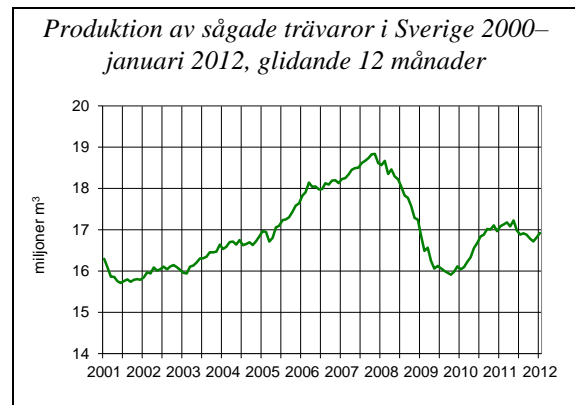
Diagrammet nedan visar hur trävarupriserna i svenska kronor har utvecklats på exportmarknaden. Prisfallet som inleddes 2010 hejdades första kvartalet 2011 men under andra halvåret sjönk priserna ytterligare. En del av denna prisnedgång kan tillskrivas att den svenska kronan stärkts.

Timret, som står för över 60 procent av sågverkens kostnader, är trots prissänkningar kvar på hög nivå.

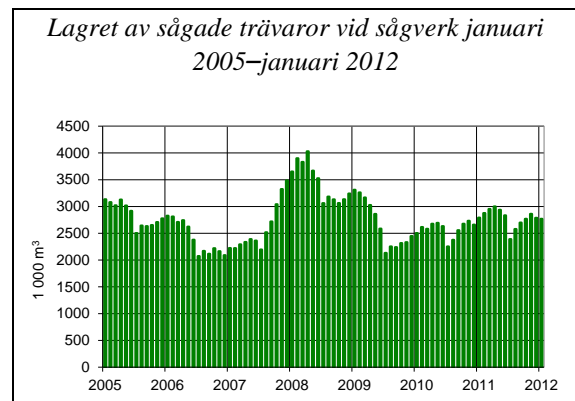

Produktionstakten minskade 2011

Produktionen av sågade trävaror bromsade in successivt och sjönk år 2011 med en procent till 16,8 miljoner kubikmeter. I januari 2012 steg produktionen. Flera sågverk har genomfört produktionsinskränkningar för att balansera marknaden, och beredskap finns för ytterligare marknadsanpassningar.

I januari 2012 var lagret en procent lägre än januari 2011 och även jämfört med december 2011.

Exporten bromsade in och Sverigeleveranserna minskade

Även exporten av sågade trävaror bromsade in successivt, men helåret 2011 slutade med en exportökning på drygt en procent. I december skedde en viss återhämtning av exporten.

Leveranserna till Europa bromsade in och steg endast marginellt för helåret 2011. Det är euro-marknaderna i västra Europa som gått volymmässigt bäst.

Den allt viktigare nordafrikanska marknaden – som utgjorde 14 procent av sågverksexporten 2011 – gick tillbaka med 1,5 procent. Det är framförallt leveranser till Libyen som minskade kraftigt, medan trots de politiska oroligheterna med avbrott i leveranserna i början av 2011 sjönk för helåret leveranserna till Egypten endast marginellt.

Volymerna till Mellanöstern och Japan ökade under året. Även till Kina steg exporten, men den utgör mindre än en procent av Sveriges trävaruexport.

Exporterad volym sågade och hyvlade trävaror helår 2011 samt procentuell förändring

	Sågat och hyvlat (1000 m ³)	Förändring jämfört med förra året
Storbritannien	2291	-4 %
Danmark	842	-2 %
Norge	858	-2 %
Nederländerna	908	3 %
Tyskland	1133	12 %
Frankrike	517	0 %
Övr. Europa	1082	2 %
Europa totalt	7632	0 %
USA	88	24 %
Japan	783	5 %
Mellanöstern	679	17 %
Egypten	1106	-1 %
Övr. Afrika	1200	-3 %
Övrigt	168	14 %
Totalt	11656	1 %

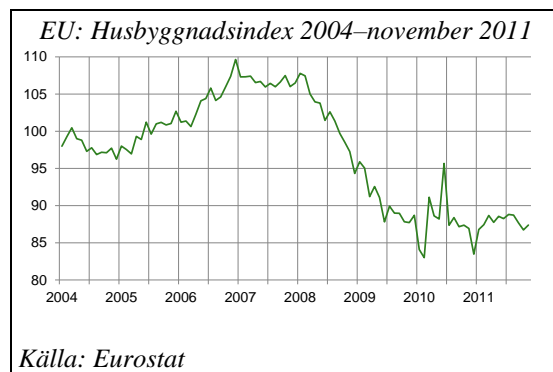
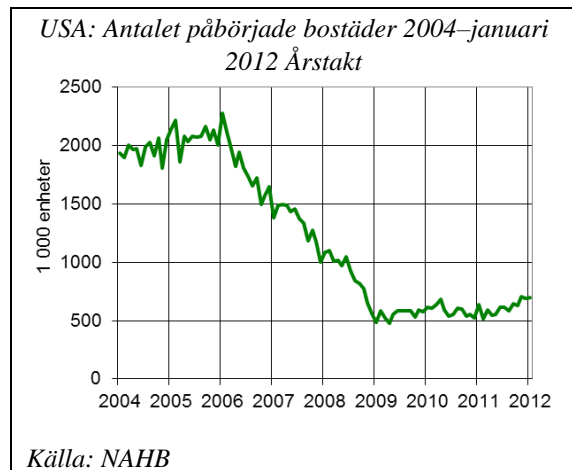
Källa: SCB. Volymerna avrundade till närmaste 10 000 m³.

Den svenska marknaden utgör 30 procent av sågverkens totala leveranser. Under 2011 sjönk leveranserna till den svenska marknaden med två procent till drygt fem miljoner kubikmeter. Det är nästan en miljon lägre än toppnivån sex miljoner kubikmeter under åren 2005 – 2007.

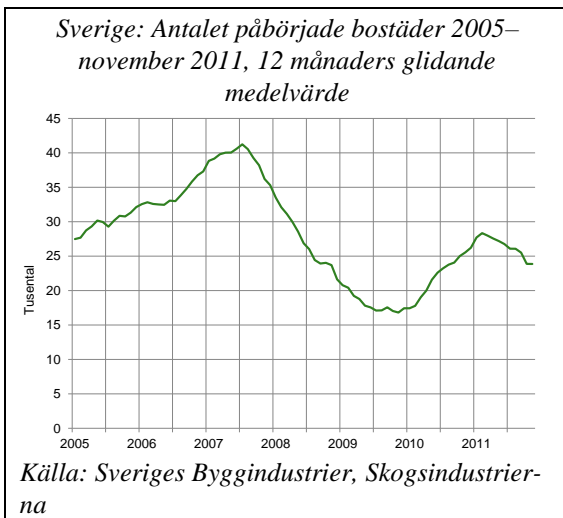

Minskat byggande i västvärlden

Byggandet är den viktigaste drivkraften för efterfrågan på träprodukter. I EU och USA har byggandet sjunkit mycket kraftigt (se kvartalsrapporten från september 2011). I USA bedöms en återhämtning ha påbörjats, men från en mycket låg nivå.

I Sverige var återhämtningen av påbörjade bostäder stark under 2010, men sedan början av 2011 har tillväxten brutits, vilket framgår av nedanstående diagram.

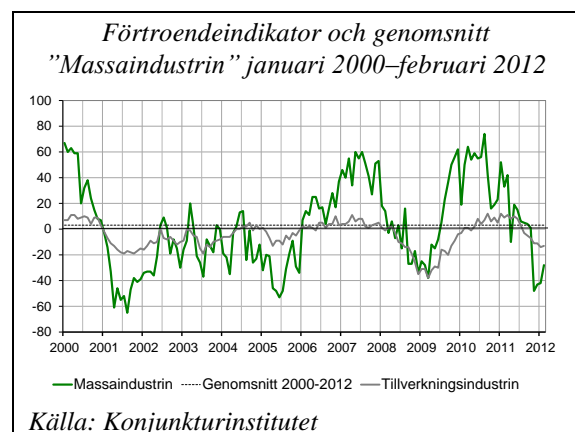

Massa

- Produktionen i Sverige minskade 2011; fortsatt minskning i januari 2012.
- Exporten lägre 2011 än 2010; ökning i januari 2012.
- Massamarknaden mer balanserad sedan årsskiftet.
- Prissänkningar på massa har hejdats.

Prisfallet på massa har hejdats och sedan årsskiftet noteras en svag uppgång. Stöd för prisuppgången är minskade producent- och konsumentlager och höga leveranser till Kina.

Förtroendeindikatorn för massaindustrin har vänt uppåt de senaste tre månaderna, enligt Konjunkturinstitutets barometerenkät från februari. Indikatorn ligger dock fortfarande lika lågt som under finanskrisen 2008 - 2009, och lägre än för tillverkningsindustrin totalt. Orderingången har förbättrats, men en majoritet av företagen bedömer att orderstocken är för liten och färdigvarulagren för stora.

Lägre produktion och export av massa¹ 2011 än 2010

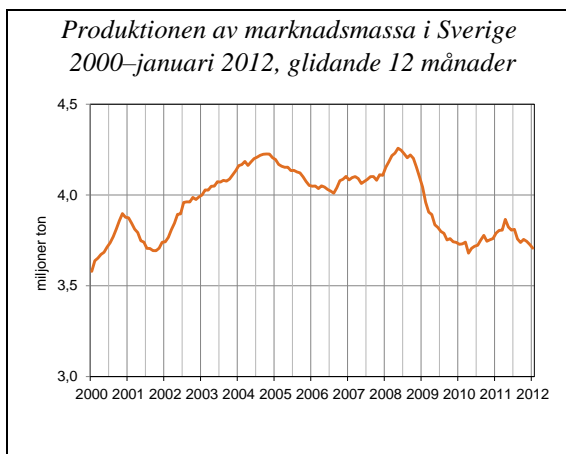
Under 2011 bromsade den svenska massaproduktionen in successivt, efter några starka månader i början av året, och vid årets slut hade produktionen minskat med nära en procent. Jämförelsen är överdrivet positiv eftersom svenska massabruk tappade produktion i samband med arbetsmarknadskonflikten mellan Pappers och Skogsindustrierna i april 2010. Utan produktionsförlusten i april 2010 hade produk-

¹ I denna rapport behandlar vi enbart den massa som säljs på den öppna marknaden, till skillnad från massa som tillverkas för brukens egen pappersproduktion.

tionen visat en tillbakagång med drygt 1,5 procent. Flera bruk genomförde produktionsinskränkningar eller förlängda underhållsstopp under andra halvåret 2011 med syfte att balansera marknaden till följd av en svagare efterfrågan hos kunderna. Under januari 2012 sjönk massa-produktionen med sex procent, motsvarande 22 000 ton.

Även massaexporten bromsade successivt in under 2011 och blev fyra procent lägre än året före. Även för exporten störs jämförelsen av arbetsmarknadskonflikten 2010, men här görs inga justeringar i talen. Leveranserna till EU gick tillbaka med nio procent, ett resultat av minskad pappersproduktion. Däremot steg exporten till Asien, bland annat till Kina som blivit den tredje enskilt största exportmarknaden för massa från Sverige. Exporten steg i januari med fyra procent, motsvarande 10 000 ton.

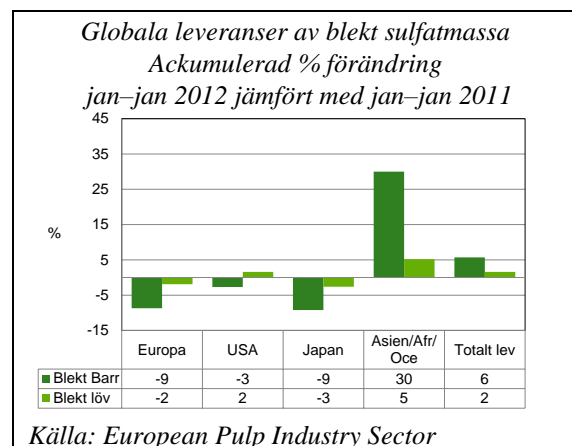
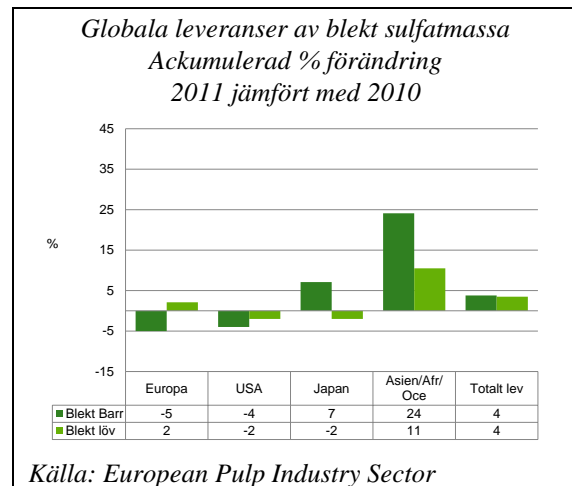
Lagren av massa² hos de svenska tillverkarna steg under andra halvåret 2011, i likhet med hos övriga producenter (se vidare under rubriken Internationellt). I januari noterades en lagerminskning.

Internationellt – minskade leveranser till Europa och USA, ökade till Kina

De globala leveranserna av massa ökade under 2011 med 1,5 miljoner ton eller 3,7 procent. Till Europa och USA sjönk leveranserna – till följd av minskad pappersproduktion – medan leveran-

serna till Kina ökade med en tredjedel eller över två miljoner ton. Särskilt stora var leveranserna till Kina under december, men de föll tillbaka i januari 2012.

Under januari fortsatte leveranserna att öka, med fyra procent jämfört med januari 2011. Jämfört med december 2011 var dock leveranserna lägre. Under 2011 gick en femtedel av de totala leveranserna till Kina ensam, och med det volatila inköpsmönster som Kina visar får det stor inverkan på den statistik som redovisas.

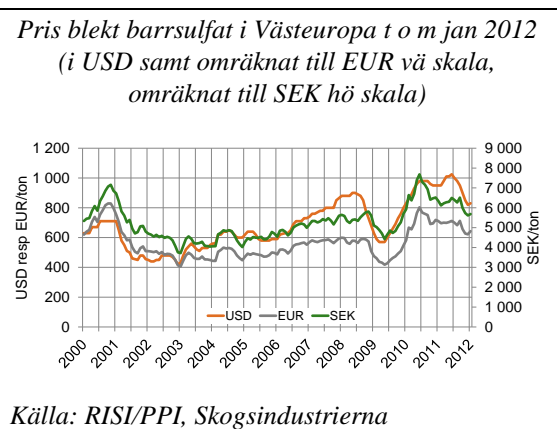
Lagren av massa hos tillverkarna globalt steg under 2011 och nådde sin topp i augusti med 42 dagar. Sedan dess har lagret sjunkit – med undantag någon månad – till 34 dagar i december och i januari. Produktionsinskränkningar har bidragit till den bättre balansen på marknaden.

² Här avses enbart kemisk massa.

Priset på massa sänktes flera gånger andra halvåret 2011, tycks ha bottnat i december

Prisrörelserna på massa är nära kopplade till globala lagerförändringar och balansen mellan utbud och efterfrågan.

År 2011 inleddes med god efterfrågan på massa och någorlunda balanserad lagersituation. Priset steg till rekordnivån 1025 USD (här avses blekt barrsulfatmassa i Västeuropa) i juni.

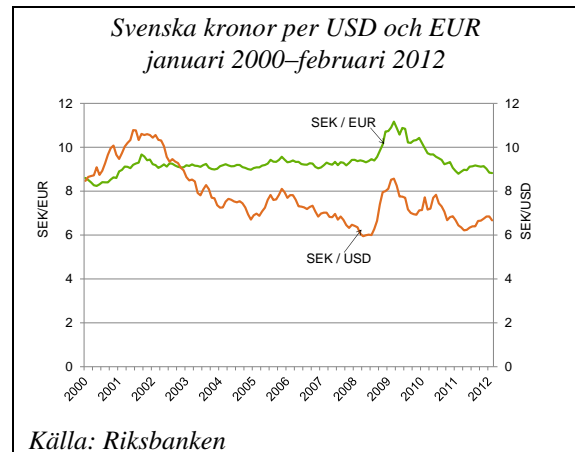
Efter sommaren blev den ekonomiska krisen i euroländerna alltmer kännbar och en allt större osäkerhet kom att präglade marknaderna under hösten. Massalagren steg (se ovan) och priset sjönk till 820 USD i december, motsvarande en minskning med 20 procent.

Omräknat till svenska kronor gick emellertid massapriset inte tillbaka lika starkt eftersom kronan försvagades mot dollarn under den aktuella perioden. Inte heller för kunderna i Europa blev prisnedgången lika stor eftersom även euron försvagades mot dollarn. Uttryckt i

Papper

- Pappersproduktionen och leveranserna minskade 2011.
- Bedömd marginell ökning av den globala produktionen tack vare Kina.
- Fortsatt svag efterfrågan i Europa.
- Sveriges pappersexport till EU minskade, men ökade till Asien, bland annat till Kina och Japan.

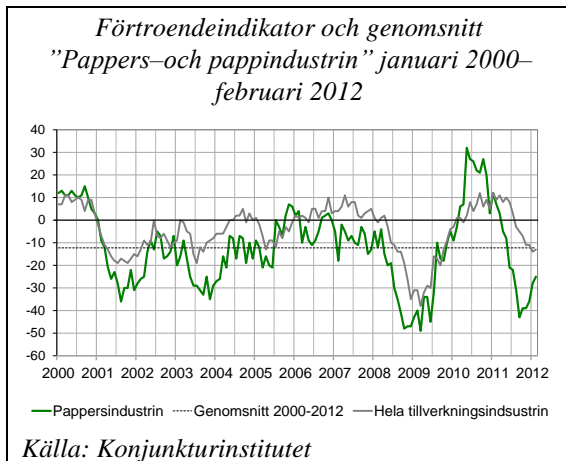
svenska kronor och i euro har priset sjunkit med knappt fjorton procent sedan i juni 2011.

I januari 2012 steg priset något, och aviseringar om ytterligare prishöjningar från och med mars har gjorts. Det behöver noteras att massa också säljs till lägre priser än de ovan angivna.

Trots att orderingsgången förbättrats bedömer hälften av de svarande företagen att orderstocken är för liten. Lagersituationen är i stort oförändrad sedan fjärde kvartalet 2011 med drygt en tredjedel av företagen som bedömer färdigvarulagren som för stora.

En majoritet bedömer att produktionen blir oförändrad det närmaste kvartalet, och förväntningarna på prisutvecklingen är övervägande negativ.

Produktion och leveranser minskade 2011

Pappersproduktionen i Sverige bromsade in under 2011. Uppgången i början av året bröts, och årsproduktionen blev en procent lägre än 2010. Den svagare och osäkra ekonomiska utvecklingen på pappersindustrins huvudmarknader bidrog till lägre efterfrågan, och många företag begränsade produktionen under andra halvåret.

Jämförelsen av produktionsutvecklingen mellan 2011 och 2010 blir överdrivet positiv av att produktion gick förlorad under den arbetsmarknadskonflikt som drabbade massa- och pappersindustrin vid avtalsrörelsen 2010. Utan konflikten skulle produktionen gått tillbaka med två procent.

Produktionen under de två senaste åren ligger på en nivå som är mer än en halv miljon ton lägre än före den ekonomiska krisen och recessionen 2008–2009. Det motsvarar årsproduktionen på två till tre medelstora pappersmaskiner.

Produktionen av grafiska papper totalt minskade marginellt. Tidningspapper gick tillbaka med två procent och magasinssapper ökade med drygt två procent. Förändringarna avspeglar delvis att tidningspapperstillverkarna ställt om produktionskapacitet från tidningspapper till magasinssapper för att svara mot ändrade konsumtionsmönster. Produktionen av förpackningsmaterial gick tillbaka med knappt en procent, men jämförelsen blir alltför positiv eftersom bruk med tillverkning av förpackningsmaterial var uttagna i strejk år 2010.

Även den svenska exporten bromsade in successivt under 2011 och minskade med knappt en procent för helåret. Även här blir jämförelsen missvisande till följd av arbetsmarknadskonflikten år 2010. Mot slutet av året blev inbromsningen i efterfrågan tydlig och fjärde kvartalet 2011 var exporten fem procent lägre än motsvarande kvartal 2010.

Sveriges pappersleveranser till EU minskade med tre procent. Exporten till Tyskland – Sveriges enskilt största exportland – hölls uppe på oförändrad nivå, medan exporten till den nästa största marknaden Storbritannien sjönk med sju procent eller 100 000 ton (det motsvarar ett års produktion på en mindre pappersmaskin).

Leveranserna till Asien steg med tio procent med Kina som den enskilt största marknaden; dit ökade exporten med elva procent. En mycket stor exportökning noteras också till Japan; en förklaring är att ökad import har kompenserat för att delar av den japanska produktionen slogs ut i jordbävningen och tsunamin i mars 2011. Trots stora exportökningar till Asien är Europa den helt dominerande avsettningsmarknaden för svensk pappersexport.

I januari 2012 fortsatte produktionen att sjunka; minskningen var fyra procent. Exporten steg med två procent.

Papperskonsumtionen i Sverige minskar

Konsumtionen av papper i Sverige visar sedan tre år tillbaka en tendens att sjunka. Efter att i tio år från slutet av 1990-talet legat tämligen stabilt på 2,2 – 2,3 miljoner ton per år är nivån nu snarare 1,9 – 2 miljoner ton. Minskningen är i huvudsak hänförlig till tidningspapper och skriv- och tryckpapper. Konsumtionen av mjukpapper har ökat.

De inhemska leveranserna av papper har minskat med 30 procent sedan millennieskiftet. Importen har stigit under en lång följd av år, men tycks nu ha planat ut på nivån 750 000 ton under de senaste fyra åren. Importen är nu nära 40 procent av papperskonsumtionen.

Papperspriser har sjunkit eller legat stilla

Prisutvecklingen i Tyskland får här tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser eftersom Tyskland är Sveriges enskilt största exportmarknad för papper sammantaget. Prisutvecklingen kan dock vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Källa för prisuppgifterna är RISI. Prisuppgifter avser till och med februari 2012.

Den underliggande marknadsbalansen som har betydelse för prisrörelserna påverkas av importtryck från andra regioner. Växelkurserna inverkar på hur importen utvecklas.

Den svenska kronans utveckling mot försäljningsvalutorna påverkar intäkterna för de svenska företagen vid omräkning till svenska kronor. En starkare svensk krona medför lägre intäkter i svenska kronor och tvärtom vid en svagare valuta, allt annat lika.

Grafiska papper

Efter att ha legat stilla sedan ett halvt år tillbaka sjönk priset på magasinsspapper något i januari/februari. Priset på tidningspapper ligger stilla sedan höjningen i augusti 2011. För tidningspapper är priset inte tillbaka på nivån före

det stora prisfallet i början av 2010. Kapacitetsneddragningar har fortsatt för att bättre anpassa strukturen till ändrade förutsättningar med lägre efterfrågan.

För så kallade träfria tryckpapper (bland annat kopieringspapper och papper för blanketter, broschyrer, boktryck) låg priset för obestruket papper stilla sedan början av andra kvartalet, men sänktes i december och ytterligare ett steg i januari. För bestruket har priset sänkts vid flera tillfällen sedan andra kvartalet. Svag efterfrågan, överkapacitet och lägre massapriser har pressat priserna. Sedan årsskiftet rapporteras emellertid bättre orderläge för träfritt tryckpapper, främst för obestruket.

Förpackningsmaterial

Inom gruppen kartong har priset för färskfiberbaserad kartong varit stabilt sedan mer än ett år. För returfiberbaserad kartong sjönk emellertid priset något i januari/februari 2012. Svag efterfrågan är det underliggande skälet till prisutvecklingen, men det finns rapporter från en del marknader om förbättrad orderingång.

Inom gruppen wellmaterial hejdades den mer än årslånga prisnedgången i februari för oblekt s.k. kraftliner (ytterskiktet i wellpapp), som är den kvalitet som dominerar tillverkningen i Sverige. För kraftliner med vit yta har prisutvecklingen varit mer stabil, men utsattes för press fjärde kvartalet 2011. Även här hejdades prisnedgången i februari. Returfiberbaserad liner noterade en stark prisuppgång i februari. För säckpapper sjönk priset fjärde kvartalet till följd av svagare orderläge, även om det förbättrades mot slutet av fjärde kvartalet.

Internationellt – lägre produktion utom i Kina

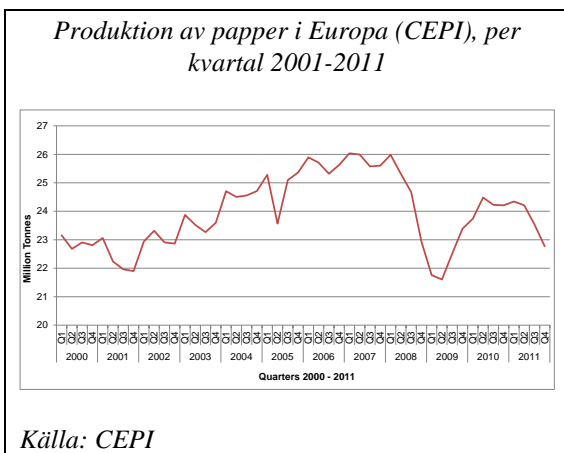
Pappersproduktion

Pappersproduktionen för medlemsländerna i CEPI³, den europeiska branschorganisationen, bromsade in, och för helåret blev produktionen 95

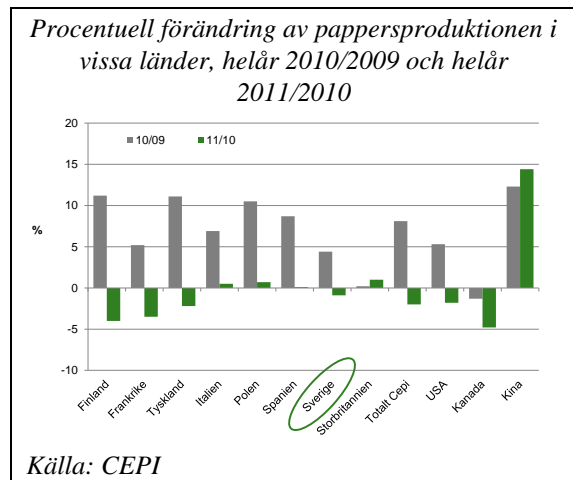
---

³ I CEPI ingår följande länder: Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern, Österrike

miljoner ton eller nära två procent lägre än 2010. Den ekonomiska osäkerheten blev särskilt kännbar under andra halvåret, och inbromsningen i produktionen var stark fjärde kvartalet med en tillbakagång på sex procent. Jämfört med toppåret 2007 var produktionen cirka åtta miljoner ton lägre. Det förklaras av marknadsmässiga produktionsinskränkningar till följd av konjunktorellt svag efterfrågan och också av minskad produktionskapacitet som svar på strukturellt minskad efterfrågan.

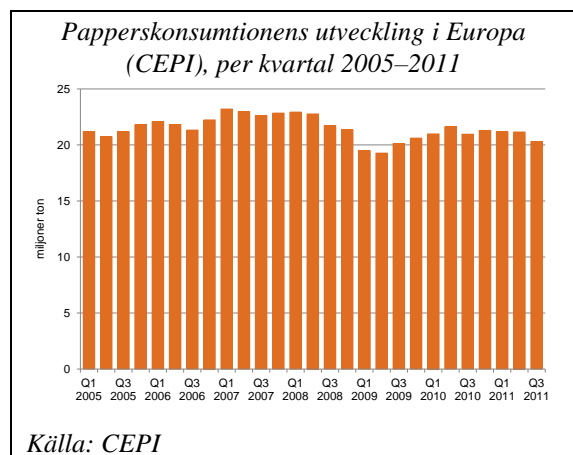
Produktionen i de två största europeiska tillverkningsländerna Tyskland och Finland minskade med två respektive fyra procent. Pappersproduktionen sjönk även i Nordamerika; i Kanada med fem procent och i USA med två procent. I Japan sjönk produktionen med tre procent. Pappersproduktionen i Kina däremot fortsatte att öka och steg med 13 procent. En bedömning är att pappersproduktionen globalt steg 2011 med 0,5 procent; tillverkningen i världen skulle då ha uppgått till 396 miljoner ton år 2011. Ökningen är hänförlig till Kina.

Produktionen av magasinssapper i CEPI-länderna minskade med drygt en procent, medan minskningen för så kallat träfritt tryckpapper, däribland kontorspapper, var fem procent. Produktionen av tidningspapper var i stort oförändrad. Tillverkningen av så kallat mjukpapper för exempelvis hygienändamål steg. Förpackningspapper och kartong gick tillbaka successivt under året och blev två procent lägre än 2010. Störst var nedgången för omslags- och säckpapper.

Konsumtion och efterfrågan

Det finns ännu ingen samlad bild av konsumtionsutvecklingen för 2011. En bedömning är att konsumtionen i CEPI-området minskade med i storleksordningen två procent jämfört med 2010. Följande diagram visar konsumtionen per kvartal och den lägre konsumtionsnivån som inte återhämtat sig efter den ekonomiska krisen 2008 – 2009.

Konsumtionen av grafiskt papper och mjukpapper minskade medan konsumtionen av förpackningspapper ökade de första tre kvartalen. Den svaga konsumtionsutvecklingen i CEPI-länderna visas också av att exporten till länder utanför Europa ökat.

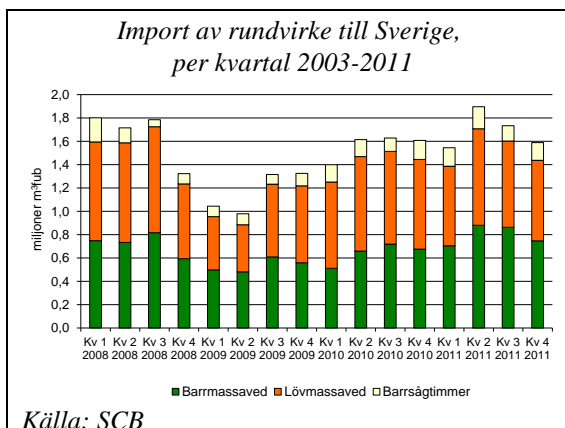
Utvecklingen för enskilda kvaliteter visar att efterfrågan i Europa på grafiska papperskvaliteter gick tillbaka med mellan två och sju procent, med störst tillbakagång för s.k. träfria tryckpapper. De

europiska tillverkarna av tidnings- och tidskriftspapper ökade sin export till länder utanför Europa med fyra procent, samtidigt som leveranserna till hemmamarknaden – som svarar för de största volymerna – gått tillbaka med tre procent. I januari 2012 fortsatte trenden med minskad efterfrågan på grafiska papper i Europa med undantag för obestruket tidskriftspapper som ökade.

Råvara: Sveriges export och import av sågtimmer och massaved

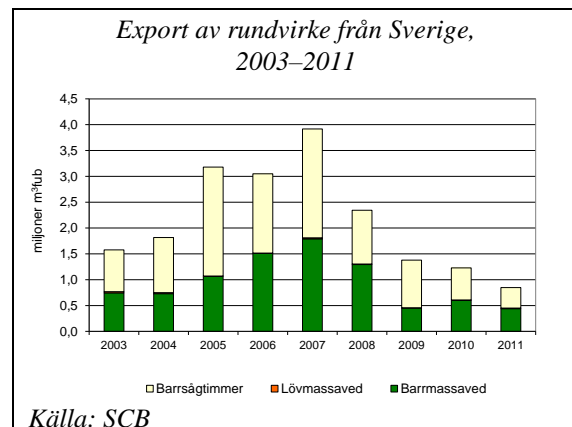
Sakta ökande import på årsbasis

Importen av rundvirke steg med sju procent till 6,7 miljoner kubikmeter. Därmed fortsätter den långsamma återhämtningen av virkesimporten som bottnade 2009. Efter en stark ökning andra kvartalet 2011 sjönk dock importen tredje och fjärde kvartalet, vilket är ett tecken på industrins minskande virkesbehov under året. Importen domineras av massaved, som också står för ökningen mellan åren. Importen av sågtimmer är mycket liten och utgörs av gränshandel med de nordiska grannländerna, främst Norge.

Rundvirkesexport

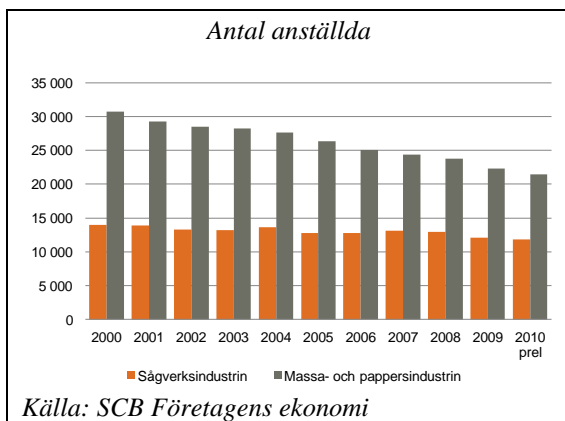
Exporten av rundvirke uppvisar en motsatt trend och minskar successivt. Exporten under 2011 var ca 0,8 miljoner kubikmeter. Fördelningen mellan massaved och timmer är ganska jämn.

Sysselsättning och strukturförändringar

- Antalet anställda har fortsatt att minska i sågverks-, massa- och pappersindustrin.
- Omfattande aviseringar om personalneddragningar under 2011, särskilt i sågverksindustrin, främst till följd av bristande lönsamhet.
- Nedläggningar av sågverk ökade 2011.

År 2010 hade antalet anställda i sågverksindustrin sjunkit till knappt 12 000 och i massa- och pappersindustrin till drygt 21 000 (preliminära uppgifter från SCB).

Konjunktnerdgång, osäkert ekonomiskt läge med försvagad efterfrågan och svag lönsamhet har fortsatt ge utslag i skogsindustriens sysselsättning och struktur.

Under 2011 aviserades besked om nedläggning, i vissa fall som följd av konkurs, av sammanlagt nio sågverk med en sammanlagd årsproduktion om cirka en miljon kubikmeter, och i början av 2012 kom besked om ytterligare en sågverkskonkurs. Under 2011 och fram till februari 2012 har drygt 600 personer aviserats om nedläggning eller rationaliseringar i sågverken, i vissa fall genom minskad skiftgång. Motsvarande i massa- och pappersindustrin är drygt 500. Ett pappersbruk aviserade i början av 2012 om nedläggning till följd av bland annat bristande lönsamhet.

Det är värt att notera att två nya sågverk togs i drift under 2011, och utbyggnad sker vid andra sågverk. En strukturell förändring pågår i sågverksindustrin. Likaså ger en del företag besked om nyanställningar eller drar tillbaka varsel.

Exportvärde

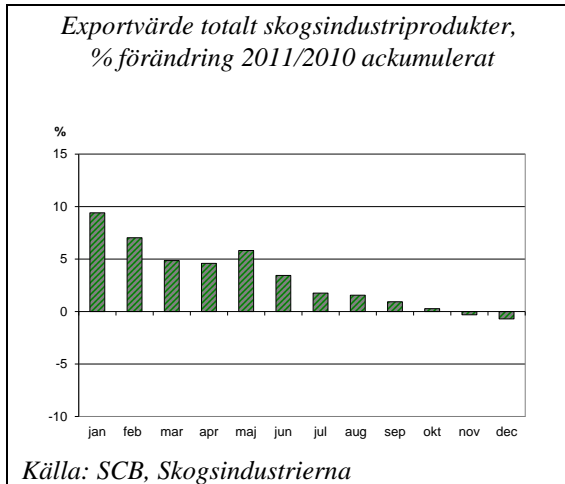
- Exportvärdet för skogsindustriprodukter sjönk kraftigt fjärde kvartalet 2011, och för helåret blev exportvärdet en procent lägre 2011 än 2010.
- Exportvärdet för papper ökade medan det gick tillbaka för sågade trävaror och för massa under 2011.

Skogsindustriens exportvärde sjönk medan varuexporten totalt steg

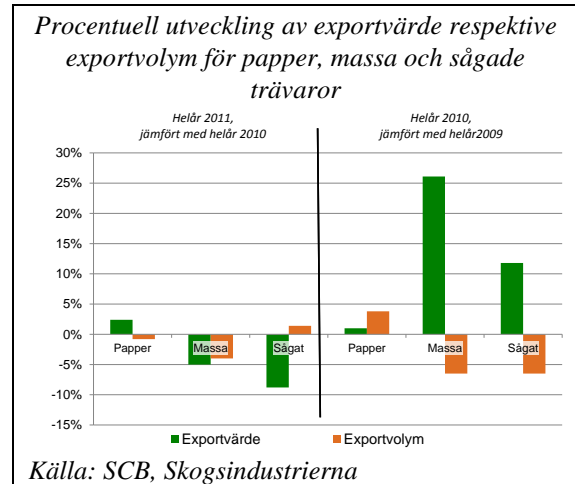
Exporten från Sverige utvecklades successivt svagare under året, enligt SCB:s utrikeshandelsstatistik. Totalt steg exporten av varor från Sverige med sju procent, men under fjärde kvartalet 2011 var exporten något lägre än motsvarande kvartal 2010.

Exportvärdet för skogsindustriprodukter visade svagare utveckling än varuexporten totalt och gick tillbaka med nära en procent under 2011. Under fjärde kvartalet sjönk exportvärdet med sex procent. Bäst har exportvärdet utvecklats för papper med en ökning på drygt två procent under året, men en tillbakagång på fyra procent under fjärde kvartalet. För sågade trävaror och för massa däremot sjönk exportvärdet med sju respektive fem procent under 2011, och med åtta respektive 17 procent under fjärde kvartalet. Exportvärdet för den volymmässigt största massaprodukten – blekt sulfatmassa – sjönk 2011 med tio procent.

I följande diagram visas den successiva utvecklingen av exportvärdet för skogsindustriprodukter totalt under 2011.

(vänstra delen) och för helåret 2010 jämfört med 2009 (högra delen).

Följande diagram visar den procentuella förändringen av exportvärde respektive exportvolym för helåret 2011 jämfört med helåret 2010

Fokus på: Bioenergi

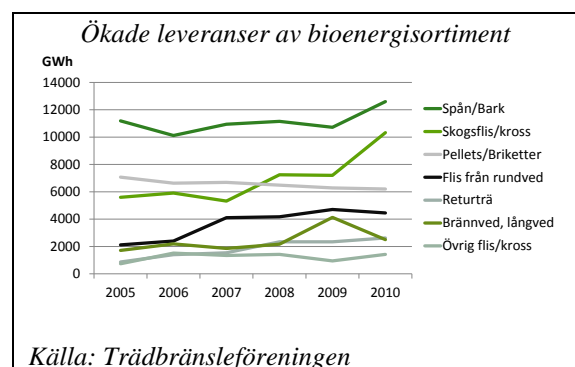
EU:s och Sveriges energipolitik vilar på tre ben: försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljöhänsyn. Det finns en energibärare som bättre än många andra hjälper till att uppnå samtliga dessa mål, nämligen bioenergi. Att tillgång till, efterfrågan på och utveckling inom bioenergiområdet är i fokus är därför naturligt.

Skogsindustrin är Sveriges största producent och leverantör av bioenergi, men även den största användaren. Skogsindustrin har alltid använt biprodukter som bark och returlut för att fylla sitt energibehov. Nu sneglar allt fler sektorer åt bioenergi som en del av lösningen för att minska utsläppen av fossil koldioxid, och för att möta ökade krav på förnybarhet. Detta innebär nya möjligheter för skogsindustrin.

Stor leverantör

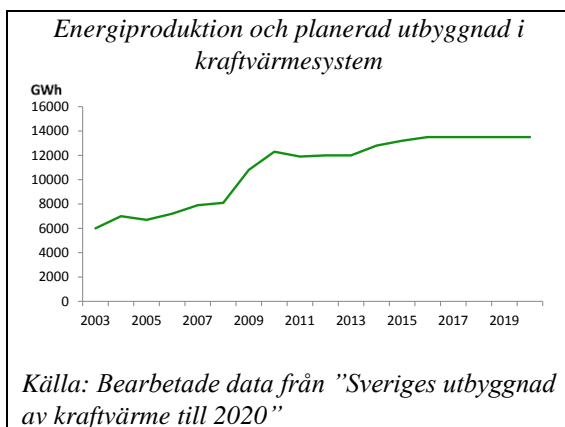
Skogsindustrin står för en stor del av de leveranser av bioenergi som idag sker till övriga sektorer. Bioenergisortimenten består framförallt av grot (grenar och toppar) samt bark. Men även

pellets, som är en vidareförädling av till exempel sågverksspån, har sitt ursprung i skogsindustrin. Försäljning och leveranser av bioenergisortimenten står för en ökande del i skogsindustriföretagens resultaträkningar och vi ser hur vissa medlemsföretag fokuserar den energi-relaterade verksamheten till dotterbolag (till exempel SCA Energy och Holmen Energi).

Stort behov

Efterfrågan på bioenergi drivs till stor del av elcertifikatsystemet som lett till en stor utbyggnad av biokraft i Sverige. Systemet är marknadsbaserat och syftar till att uppnå målsättningen om ökad andel förnybar elproduktion i Sverige. Skogsindustrin såg initialt en risk för att systemet skulle driva upp råvarupriserna. Vi kan idag se att utbyggnaden av kraftvärmesektorn efter en mycket stark utveckling i början av 2000-talet nu håller på att nå en plåtå. Ökad energi-effektivisering i bostadssektorn samt ökad användning av industriella restenergier (spillvärme från industrin) kan antas minska behovet av värme från fjärrvärmesektorn och därmed leda till den utplanande trend vi kan se.

Även om Sverige nått en plåtå vad gäller utbyggnaden av biokraftvärme så kommer vi säkerligen se en utbyggnad inom övriga EU. EU har som mål att Europas energianvändning år 2020 ska vara till 20 procent förnybar. Detta betyder att stora mängder kol ska ersättas av både vind och solkraft, men även till stor del av biomassa. På kontinenten är koleldade kraftverk i majoritet och många elproducenter tittar nu på att övergå till bioeldning i de befintliga kraftverken. Detta kräver vidareutveckling av biobränslesortimenten men det kräver också tillgång till bioenergisortiment med konkurrenskraftigt prisläge. Skogsindustriernas bedömning är att konkurrensen om biomassan kommer öka men vi tror inte att importen till kontinenten kommer att ske ifrån Sverige utan företrädesvis från till exempel Ryssland och Kanada.

Biobaserad el- och värmeproduktion

Bioenergi är så mycket mer än bara bioenergisortimenten som tas ur skogen eller vidareförädlas ur skogsindustrins bi- och restprodukter. Skogsindustrin är själva stora leverantörer av såväl biokraft (biobaserad elproduktion) som biobaserad värme. Idag produceras cirka 6 TWh biokraft i skogsindustrin, denna siffra förväntas öka med cirka 1,5 TWh till år 2020. Idag levereras också cirka 2 TWh värme i form av restenergier till närliggande samhällen. Även dessa leveranser kan ökas om fjärrvärmäten öppnas upp för fri konkurrens, potentialen är en fördubbling av dagens leveranser.

Framtidens energiprodukter

Även om behovet av bioenergi inom el- och värmeproduktion antas stabiliseras ser vi istället ett ökat framtida behov av biodrivmedel. EU har målet att 10 procent av energianvändningen i transportsektorn ska vara förnybara år 2020. I Sverige har vi målet om en fossilfri fordonsflotta till 2030. Inom massa- och pappersindustrin undersöker därför flera av företagen möjligheterna att ytterligare effektivisera sin resursanvändning genom att producera eller ta hand om flera bioenergissortiment. Redan idag finns tillverkning av biodiesel som stammar från massabrukens restprodukt tallolja. Vid Holmens anläggning i Hallstavik har man nyligen beslutat om att investera i en anläggning för rötning av process- och avloppsslam för framställning av biogas. Det finns möjligheter att tillverka ännu fler typer av biodrivmedel vid övergång från den traditionella sodapannan för kemikalie- och värmeåtervinning till de nya anläggningarna för svartlutsförgasning. Tekniken för svartlutsförgasning är ännu obeprövad i stor skala men pilotprojekt bedrivs i Piteå (vid Kappa Kraftliners anläggning) och Domsjö Fabriker har fattat beslut om att bygga en svartlutsförgasare som ska kunna producera 100 000 ton drivmedel årligen ur fabriken sulfittlut.

Om svensk skogsindustri

Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Av svensk industris sysselsättning, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för 10 – 12 procent. Andelen av den svenska varuexporten är 11 procent, vilket motsvarade 129 miljarder kronor år 2010. Den svenska skogsindustrin är starkt exportinriktad. Av massa- och pappersproduktionen exporteras över 85 procent, och motsvarande för sågade trävaror är nära 70 procent. Sverige är världens näst största exportör sammanlagt av papper, pappersmassa och sågade trävaror.

Om branschorganisationen Skogsindustrierna

Skogsindustrierna är massa- och pappers- samt den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation. Skogsindustrierna företräder drygt 50 massa- och papperstillverkare i sammanlagt 25 företag/koncerner och ca 140 sågverk inom ett 70-tal företag/koncerner. Organisationens uppgift är att stärka företagets konkurrenskraft och verka för en ökad användning av skogsbaserade produkter.

Om Kvartalsrapporten ”Så går det för skogsindustrin”

”Så går det för skogsindustrin” är en kvartalsredogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik. Kvartalsrapporten kommer ut fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

Rapporten finns på: www.skogsindustrierna.org/Sa_gar_det_for_skogsindustrin.

Kontakt:

Marianne Svensén
Skogsindustrierna
Box 55525
102 04 Stockholm
marianne.svensen@skogsindustrierna.org
Telefon: +46 706 05 99 97